

Sygnatura akt I ACa 405/20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 kwietnia 2021 roku

Sąd Apelacyjny w Szczecinie I Wydział Cywilny

w składzie:

Sędzia Leon Miroszewski (przewodniczący)

Sędzia Dorota Gamrat-Kubeczak

Sędzia Krzysztof Górski

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Emilia Misztal

po rozpoznaniu w dniu 9 kwietnia 2021 w Szczecinie

na rozprawie

sprawy z powództwa L. S.

przeciwko Bank (...) spółce akcyjnej z siedzibą w G.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

na skutek apelacji pozwanego od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 19 czerwca 2020 roku

I. oddala apelację;

II. zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 4.050,00 (cztery tysiące pięćdziesiąt) złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Dorota Gamrat-Kubeczak Leon Miroszewski Krzysztof Górski

Sygnatura akt: I ACa 405/20

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 19 czerwca 2020 roku, sygnatura akt I C 1325/17 Sąd Okręgowy w Szczecinie w punkcie I. pozbawił w całości wykonalności tytuł wykonawczy – bankowy tytuł egzekucyjny nr (...) z dnia 14 maja 2012 roku wystawiony przez Bank (...) Spółkę Akcyjną w K., zaopatrzony w klauzulę wykonalności postanowieniem Sądu Rejonowego w Gryfinie z dnia 21 czerwca 2012 roku, sygn. akt I Co 826/12, w punkcie II. zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 5.400 złotych tytułem kosztów procesu, a w punkcie III. zasądził od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Szczecinie kwotę 1.000 złotych tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

Sąd Okręgowy ustalił, że w dniu 13 maja 2005 r. doszło do zawarcia pomiędzy stronami umowy pożyczki hipoteczne nr (...) - (...), zgodnie z którą bank udzielił pożyczkobiorcy, na warunkach określonych w umowie oraz Regulaminie kredytowania osób fizycznych w Banku (...) S.A. nieobjętych ustawą o kredycie konsumenckim, pożyczki w wysokości 52.720,77 CHF, a pożyczkobiorca zobowiązał się do zwrotu pożyczki wraz z odsetkami zgodnie z warunkami umowy (§ 2 ust. 1 umowy). Bank udzielił pożyczkobiorcy pożyczki na okres od dnia 13 maja 2005 r. do 12 maja 2015 r. (ust. 2). Ostateczny termin spłaty pożyczki przypadał na dzień 12 maja 2015 r. (ust. 3). Spłata rat kapitałowo-odsetkowych

przypadała na każdy 12 dzień miesiąca (ust. 4). Pożyczkobiorca zobowiązany był do zapłaty prowizji bankowej od kwoty przyznanej pożyczki w wysokości 263,60 CHF, co stanowiło ok. 0,50% kwoty pożyczki (§ 3 ust. 1). Prowizja płatna była jednorazowo i nie podlegała zwrotowi. Potrącana była z udzielonej pożyczki z dnia jej uruchomienia, w walucie, w której udzielona była pożyczka (ust. 2 i 3). W dniu sporządzenia umowy oprocentowanie pożyczki wynosiło 4,80% w stosunku rocznym (§ 4 ust. 1). Oprocentowanie w całym okresie kredytowania stanowiło sumę stawki LIBOR dla terminów 6-miesięcznych i marży w wysokości 4,00%, która była stała w całym okresie kredytowania (ust. 2). Oprocentowanie pożyczki stanowiące podstawę naliczenia odsetek ustalane było jako suma stawki LIBOR dla terminów 6-miesięcznych z przedostatniego dnia roboczego przed uruchomieniem pożyczki i marży określonej w ust. 2 i mogła różnić się od wartości wskazanej w ust. 1 (ust. 3). W treści § 7 wskazano prawne zabezpieczenia spłaty udzielonej pożyczki, w tym m.in. wpisaną na pierwszym miejscu hipotekę zwykłą w wysokości 52.720,77 CHF z tytułu udzielonej pożyczki i hipotekę kaucyjną do wysokości 30.894,37 CHF z tytułu odsetek umownych i kosztów udzielonej pożyczki, ustanowione na rzecz banku na nieruchomości położonej w miejscowości (...), G., dla której Sąd Rejonowy w Gdyni prowadzi księgę wieczysta nr (...). W zakresie spłaty pożyczki i odsetek, zgodnie z § 8 ust. 1 umowy, w całym okresie kredytowania odsetki naliczane były od faktycznego zadłużenia i płatne w terminach określonych w harmonogramie spłat. Pożyczkobiorca zobowiązał się do dokonania spłaty rat pożyczki i odsetek w terminach i wysokościach określonych w Harmonogramie spłat stanowiącym integralną część umowy. Harmonogram spłat zostać miał przesłany pożyczkobiorcy w terminie 14 dni od dnia uruchomienia środków pożyczki (ust. 4). Spłata następować miała też w różnych ratach miesięcznych obejmujących kapitał i odsetki – raty annuitetowe (ust. 6). Strony ustaliły również, że spłata pożyczki będzie następowała w złotych – zgodnie z zasadami określonymi w załączniku nr 7 do umowy pożyczki (ust. 9). W razie nieterminowej spłaty pożyczki zastosowanie miały mieć przepisy Regulaminu kredytowania osób fizycznych w Banku (...) S.A. nie objętych ustawą o kredycie konsumenckim (§ 11 ust. 1). Wysokość oprocentowania dla zadłużenia przeterminowanego była zmienna i w dniu sporządzenia umowy wynosiła 1,8 stopy odsetek ustawowych dla środków w walutach wymiennalnych w stosunku rocznym (ust. 2). Wypowiedzenie umowy przez Bank w całości lub w części mogło następować w przypadkach i terminach określonych w Regulaminie kredytowania osób fizycznych w Banku (...) S.A. nie objętych ustawą o kredycie konsumenckim (§ 13 umowy). Przy zawarciu umowy pożyczki, powódka złożyła oświadczenie o ustanowieniu hipoteki umownej na zabezpieczenie pożyczki o oprocentowaniu zmiennym.

Zgodnie z treścią załącznika nr 7 do umowy:

1. W związku z zaciągnięciem pożyczki walutowej, Pożyczkobiorca oświadczył, że było mu znane oraz wyjaśnione przez Bank ryzyko zmiany kursu waluty, w której zaciągnął zobowiązanie kredytowej i jest świadomy ponoszenia przez siebie tego ryzyka.
2. Jednocześnie Pożyczkobiorca przyjął do wiadomości, że:
 - 1) prowizja bankowa od pożyczki walutowej naliczana była i pobierana w walucie udzielonej pożyczki.
 - 2) kwota pożyczki wypłacana była w złotych po przeliczeniu według kursu kupna waluty pożyczki obowiązującego w banku, w dniu wypłaty kwoty pożyczki, zgodnie z Tabelą kursów walut Banku (...) S.A. ogłaszaną w siedzibie Banku z zastosowaniem zasad ustalania kursów walut obowiązujących w banku,
 - 3) ewentualna nadwyżka wynikająca z różnic kursowych zostać miała wypłacona przelewem na rachunek bankowy Pożyczkobiorcy wskazany we wniosku o wypłatę pożyczki, który stanowił Załącznik nr 1 do umowy pożyczki,
 - 4) kwota spłaty podlegała przeliczeniu na złote po kursie sprzedaży waluty pożyczki obowiązującym w Banku w dniu dokonywania spłaty, zgodnie z Tabelą kursów walut Banku (...) S.A. ogłaszaną w siedzibie Banku z zastosowaniem zasad ustalania kursów walut obowiązujących w Banku.

3. Pożyczkobiorca wyraził zgodę na wystawienie bankowego tytułu egzekucyjnego w PLN. Do przeliczenia kwoty waluty należało stosować kurs średni NBP waluty pożyczki obowiązujący w dniu wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego.

Przed zawarciem umowy pożyczki powódka miała możliwość wyboru pożyczki w złotych bądź we frankach szwajcarskich. Powódka była zapewniana zarówno przez swoich znajomych (który poinformowali ją o możliwości wzięcia pożyczki w franku szwajcarskim w pozwanym banku), jak i pracowników pozwanego banku, że pożyczka we franku szwajcarskim – w porównaniu z pożyczką złotową – jest korzystniejsza finansowo. Powódka informowana była przez bank, że pożyczka będzie spłacana w złotych oraz o tym, że kurs franka szwajcarskiego może się zmienić (powódka informowana była o ryzyku kursowym). Kursy walut również były z nią omawiane. Powódka informowana była także o obowiązującym spreadzie banku (kurs kupna i sprzedaży). Pracownik banku przedstawił powódce również symulację spłat pożyczki.

Pozwany bank nie poinformował powódki o dokładnym sposobie przeliczania kursu franka szwajcarskiego na złotówki.

We wniosku o udzielenie pożyczki kierowanym do pozwanego banku powódka wniosła o udzielenie jej pożyczki w wysokości 52.720,77 CHF. Wskazano wówczas kurs kupna z dnia złożenia wniosku w wysokości 2,6555 pln. Z informacji zawartych we wniosku kredytowym wynika, że średnie wynagrodzenie powódki z ostatnich 3 miesięcy wynosiło 7.000 zł brutto. Jej wynagrodzenie wynosiło odpowiednio 4.634,92 zł netto. Zgodnie z treścią załącznika nr 2 wypełnionego przez pracodawcę wynika, że płaca z ostatnich trzech miesięcy poprzedzających złożenie wniosku kredytowego wynosiła łącznie 21.000 zł, a za cały poprzedni rok – 55.298 zł.

Kwota pożyczki została wypłacona powódce w dniu 13 maja 2005 r. w wysokości 139.878,75 zł wg kursu uruchomienia – 2,6532 pln. Bank pobrał prowizję w wysokości 262,30 CHF. W dniach 13 listopada 2005 r., 13 maja 2006 r., 13 listopada 2006 r., 13 maja 2007 r., 13 listopada 2007 r., 13 maja 2008 r., 13 listopada 2008 r., 13 maja 2009 r., 13 listopada 2009 r., 13 maja 2010 r., 13 listopada 2010 r., 13 maja 2011 r., 13 listopada 2011 r. doszło do zmiany oprocentowania.

Przez czas trwania umowy bank stosował ustalone przez siebie kursy walut CHF/PLN.

Początkowo powódka regularnie spłacała pożyczkę zgodnie z dostarczonym jej harmonogramem spłat. Po pewnym czasie kurs franka szwajcarskiego wzrósł (powódka dowiedziała się o tym po wykonanym do pozwanego banku telefonie, gdzie poinformowano ją o wzroście kursu waluty). Powódka była zaskoczona wzrastającą wysokością rat pożyczki. Powódka w związku z chorobą, problemami finansowymi oraz wzrastającą wysokością rat zaprzestała spłaty zobowiązań z umowy wobec banku.

Powódka dokonała spłaty w łącznej kwocie 139.807,48 zł.

Pismem z dnia 10 sierpnia 2011 r. bank wypowiedział powódce umowę pożyczki z dnia 13.05.2005r. W piśmie tym wskazano, iż z uwagi na brak spłaty zadłużenia przeterminowanego, zgodnie z postanowieniami umowy z dnia 13 maja 2005 r. bank rozwiązuje z powódką umowę za wypowiedzeniem, którego okres wynosi 30 dni od daty otrzymania pisma. Bank wskazał jednocześnie, że z dniem upływu okresu wypowiedzenia umowa zostanie rozwiązana, a obowiązkiem powódki będzie dokonanie natychmiastowej spłaty całości zadłużenia wobec banku. Według stanu na dzień sporządzenia pisma kwota wymagalnego zadłużenia wobec banku wynosiła 24.489,83 CHF, w tym: 1. Kapitał 25.070,84 CHF, odsetki 345,40 CHF, inne 73,59 CHF. Powyższą korespondencję powódka odebrała w dniu 16 sierpnia 2011 r. Termin wypowiedzenia umowy pożyczki upłynął w dniu 15 września 2011 r. W piśmie z dnia 28 listopada 2011 r. bank poinformował powódkę, że przysługuje mu względem niej wymagalna wierzytelność, a zadłużenie na dzień sporządzenia pisma wynosiło ogółem 24.917,74 CHF, wraz z dalszymi odsetkami od zadłużenia przeterminowanego liczonymi od dnia sporządzenia pisma do zapłaty. Spłaty całości zadłużenia należało dokonać w terminie 7 dni od daty otrzymania pisma. Powódka odebrała powyższe wezwanie w dniu 15 grudnia 2011 r.

Powódka składała do powodowego banku wnioski o polubowne rozwiązanie sporu. Między innymi w piśmie z dnia 22 grudnia 2011 r., w związku z zaległościami, wniosła o zmniejszenie wydłużenie okresu spłaty i zmniejszenie rat do 200 franków szwajcarskich miesięcznie. W piśmie z dnia 14 czerwca 2012 r. bank poinformował powódkę, że w nawiązaniu do jej prośby dotyczącej restrukturyzacji zobowiązania wynikającego z umowy pożyczki z dnia 13 maja 2005 r., w związku z niedostarczeniem dokumentów nie ma możliwości rozważenia restrukturyzacji zobowiązania.

W dniu 14 maja 2012 r. pozwany bank wystawił przeciwko powódce bankowy tytuł egzekucyjny nr (...), wskazując, że jej zadłużenie z tytułu umowy pożyczki wynosi 23.866,09 CHF, na które składa się należność główna w kwocie 20.915,83 CHF, odsetki umowne kwocie 156,74 CHF oraz odsetki od zadłużenia przeterminowanego w kwocie 2.793,52 CHF.

Sąd Rejonowy w Gryfinie postanowieniem z dnia 21 czerwca 2012 r. w sprawie sygn. akt I Co 826/12, nadał ww. bankowemu tytułowi egzekucyjnemu klauzulę wykonalności, co do kwoty 23.866,09 CHF oraz dalszych odsetek umownych w wysokości 1,8-krotności stopy odsetek ustawowych w stosunku rocznym od dnia 14 maja 2012 r. od kwoty 23.866,09 CHF oraz dalszych odsetek umownych w wysokości 1,8 – krotności stopy odsetek ustawowych w stosunku rocznym od dnia 14 maja 2012 r. od kwoty 23.866,09 CHF, z ograniczeniem możliwości prowadzenia postępowania egzekucyjnego na podstawie tytułu do kwoty 83.615,14 CHF, wynikającej z oświadczenia dłużnika o poddaniu się egzekucji. Dodatkowo, Sąd zasądził od powódki na rzecz banku kwotę 72,90 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania o nadanie klauzuli wykonalności.

Sąd Okręgowy ustalił, że na wniosek pozwanego toczy się postępowanie egzekucyjne, prowadzone przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Gryfinie G. J., pod sygn. akt Km 477/14. W postępowaniu egzekucję skierowano do nieruchomości powódki położonej w M., nr (...), dla której Sąd Rejonowy w Gryfinie V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą o nr (...).

Mając na uwadze dokonane ustalenia Sąd Okręgowy stwierdził, że powództwo zasługuje na uwzględnienie. Wskazał na podstawę roszczenia w postaci art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c. Zauważył, że tytuł wykonawczy w postaci bankowego tytułu egzekucyjnego wystawionego przez pozwany bank, stał się podstawą prowadzenia przeciwko niej przed komornikiem sądowym przy Sądzie Rejonowym w Gryfinie G. J. postępowania egzekucyjnego (Km 477/14), a więc nie odpadła możliwość dochodzenia pozbawienia wykonalności tego tytułu.

Odnosząc się do argumentacji powódki Sąd Okręgowy podzielił podniesioną przez powódkę argumentację co do abuzywności postanowień łączącej strony umowy pożyczki w zakresie zasad przeliczenia kursu kupna i sprzedaży walut określonego w Tabeli kursów walut Banku (...) S.A., obowiązującego w dniu wypłaty kwoty pożyczki oraz w dniu dokonywania spłaty poszczególnych rat pożyczki. Powołał art. 385¹ k.c. i stwierdził, że świetle tego przepisu uznanie konkretnej klauzuli umownej za niedozwoloną wymaga stwierdzenia łącznego spełnienia dwóch przesłanej – jej sprzeczności z dobrymi obyczajami (normami pozaprawnymi, moralnymi, obyczajowymi, powszechnie akceptowanymi albo znajdującymi szczególne uznanie w określonej sferze działań) oraz rażącego naruszenia interesów konsumenta (nieusprawiedliwionej dysproporcji praw i obowiązków na jego niekorzyść w określonym stosunku obligacyjnym). W art. 385³ k.c. ustawodawca zamieścił listę klauzul umownych, które w razie wątpliwości powinny być uznane za klauzule niedozwolone, jednakże w zależności od rezultatu oceny dokonanej przez pryzmat okoliczności danej sprawy klauzule te mogą, aczkolwiek nie muszą, zostać uznane za postanowienia niedozwolone. Przepis ten zasadniczo zawiera regułę interpretacyjną, co oznacza, że ustawodawca wyraził domniemanie wzruszalne odnośnie abuzywnego charakteru zamieszczonych tam postanowień. Dodatkowo, kierując się dyrektywą wykładni zwięzającej Sąd Okręgowy przyjął, że przedmiotem kontroli w ramach art. 385¹ § 1 k.c. mogą być klauzule upoważniające przedsiębiorcę do zmiany świadczenia głównego. Kontrola ta obejmuje również klauzule waloryzacyjne, które umożliwiają (albo powodują automatycznie) zmianę wysokości świadczeń głównych (w tym okresowych lub ratalnych) w czasie trwania stosunku prawnego. Nadto, zgodnie z art. 385² k.c. oceny zgodności postanowienia umowy z dobrymi obyczajami dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy, biorąc pod uwagę jej treść, okoliczności zawarcia oraz uwzględniając umowy pozostające w związku z umową obejmującą postanowienie

będące przedmiotem oceny. Rozstrzygnięcie to oznacza w szczególności, że dla oceny abuzywności postanowienia nie mają znaczenia okoliczności, które zaistniały po zawarciu umowy.

Sąd Okręgowy zwrócił również uwagę na doniosłe na tle niniejszego stanu faktycznego regulacje prawa unijnego, a w szczególności art. 3 ust. 1 Dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz. Urz.UE.L Nr 95, str. 29), zgodnie z którym postanowienia mogą być uznane za nieuczciwe, jeśli stoją w sprzeczności z wymaganiami dobrej wiary, powodując znaczącą nierównowagę wynikających z umowy, praw i obowiązków stron ze szkodą dla konsumenta. Wskazał też na istotne wskazówki dotyczące stosowania kryterium sprzeczności z wymaganiami dobrej wiary, wynikające także z orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. W szczególności Trybunał wyjaśnia konsekwentnie, że oceniając postanowienie, należy – z uwzględnieniem motywu 16 dyrektywy 93/13/EWG – sprawdzić, czy przedsiębiorca traktujący konsumenta w sposób sprawiedliwy i słuszny mógłby racjonalnie spodziewać się, iż konsument ten przyjąłby taki warunek w drodze negocjacji indywidualnych. Znacząca nierównowaga kontraktowa na niekorzyść konsumenta pozostaje sprzeczna z dobrymi obyczajami – wymaganiami dobrej wiary. Skłania to do przyjęcia, że postanowienie umowne jest ukształtowane w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami wtedy, gdy za jego pomocą przedsiębiorca kształtuje prawa i obowiązki w sposób, który jest wyrazem niełojalności polegającej na nieuwzględnieniu słusznych interesów konsumenta.

Dalej Sąd I instancji podniósł, że powódka w łączącym strony stosunku zobowiązaniowym niewątpliwie występowała jako konsument, natomiast zarówno w treści umowy, jak i treści załączników, brak było jakiejkolwiek informacji w oparciu o jakie kryteria ustalany był kurs walutowy w Tabeli banku. Uznał zatem ten Sąd, że bank był jednostronnie uprawniony był do kształtowania kursu waluty obcej w ramach umowy, tym samym zapisy umowy pożyczki odnoszące się do mechanizmu waloryzacji wypłaconej jej pożyczki w polskich złotych oraz rat spłacanych w złotówkach, nie są sformułowane w sposób jednoznaczny i nie pozwalają z góry przewidzieć wysokości zobowiązania pożyczkobiorcy. Co prawda w treści umowy odnaleźć można regulacje, które wprost odwołują się do średnich kursów NBP – np. w przypadku ustalenia wysokości hipotek zwykłej i kaucyjnej, czy ustalenia wysokości zobowiązania powódki dla potrzeb wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego w walucie polskiej, jednakże takie sformułowania same w sobie nie oznaczały, że kursy zastosowane w Tabeli banku (...) S.A. również oparte miały być o kursy średnie NBP. Sformułowanie zapisów zawartych w załączniku nr 7 uprawniało bank w zasadzie do dowolnego ustalania tego kursu, nawet w oderwaniu od w miarę obiektywnych czynników. Mechanizm zastosowany przez pozwanego polegał na tym, że kwota objęta wnioskiem kredytowym powódki została przy wypłacie pożyczki przeliczona na złotówki według bieżącego kursu walut określonego jednostronnie przez bank w jego własnej bankowej tabeli kursów walut. Następnie kwota pożyczki wyrażona w CHF stanowiła podstawę obliczenia wysokości rat kapitałowo-odsetkowych określonych w harmonogramie spłat i wyrażonych w CHF. Ponieważ płatność każdej z rat kapitałowo-odsetkowych dokonywana była w PLN, w dniu uiszczenia raty jej wysokość w PLN była określana poprzez przeliczenie kwoty spłaty wynikającej z harmonogramu w CHF przez kurs sprzedaży określony w obowiązującej w danym dniu Tabeli kursów banku. Zapisy umowy dotyczące waloryzacji zobowiązania powódki (wypłaconej kwoty pożyczki w polskich złotych oraz rat spłacanych w złotówkach) nie były sformułowane w sposób jednoznaczny, przez co nie pozwalały z góry przewidzieć wysokości zobowiązania pożyczkobiorcy.

Tym samym rację przyznał Sąd Okręgowy powódce, że strona pozwana przyznała sobie prawo do jednostronnego regulowania wysokości zaległej pożyczki waloryzowanej kursem franka szwajcarskiego poprzez samodzielne ustalenie kursu kupna i sprzedaży tej waluty. Uprawnienie banku do ustalania kursu waluty w świetle zawartej przez niego umowy nie doznawało żadnych formalnych ograniczeń, w umowie nie wskazano bowiem jakichkolwiek kryteriów kształtowania kursu. Nadto, w rzeczywistości mechanizm ustalania kursu walutowego nie został przez pozwanego bank ujawniony nawet na potrzeby niniejszego postępowania. Mechanizmu tego nie wyjaśniono w żadnych ze złożonych przez pozwanego bank pism procesowych, nie znalazły się one (jak już wskazano) w treści umowy, lecz również w regulaminie udzielenia pożyczki (żadna ze stron nie przedstawiła tego dokumentu, choć zgodnie z umową pożyczka udzielona została także na warunkach wskazanych w tym regulaminie). Nawet jeśli przyjąć, że powódka wiedziała jak przeliczane będą raty pożyczki (od strony technicznej), to nie mogła sobie zdawać sprawy z tego, w jaki sposób

kształtowane są table kursowe przez pozwanego. Zdaniem Sądu Okręgowego, z samego faktu podpisania umowy przez powódkę (a zatem aprobaty dla postanowień umowy) nie wynika bezpośrednio jednak akceptacja sposobu ustalania kursu waluty przez pozwanego, skoro w umowie brak jest zapisów w tym przedmiocie, a kwestia ta nie była także, jak wynika z przesłuchania powódki, indywidualnie omawiana i wyjaśniana. Skonstatował ten Sąd, że abuzywność klauzuli waloryzacyjnej zastosowanej przez pozwanego bank wynika z dowolności pozwanego banku ustalania tabel kursów walut, bez jakiegokolwiek wiążącego odniesienia do kryteriów zewnętrznych. Nie miał też wątpliwości, iż ustalany jednostronnie kurs kupna i sprzedaży franka szwajcarskiego przez bank wpływał bezpośrednio na wysokość zobowiązania powódki.

Zdaniem Sądu Okręgowego zastosowana klauzula zdecydowanie zaburzała równowagę stron stosunku zobowiązaniowego – bank miał przewagę nad powódką w zakresie kształtowania wysokości świadczenia jakie powódka miała płacić wykonując umowę pożyczki. Zasady ustalania kursu waluty skutkowały ukształtowaniem pozycji powódki na jej niekorzyść, jako konsumenta. Zdaniem tego Sądu, nawet jeśli sposób ustalania wysokości zobowiązania z pożyczki waloryzowanej do waluty obcej znajduje swoje odniesienie w tak zmiennych miernikach jak zmiany kursu konkretnych walut, to już sam sposób ustalenia zmian tego kursu musi być na tyle dookreślony, by przy analizie obiektywnych i niezależnych od stron czynników możliwe było jak najbardziej precyzyjne wyliczenie wysokości świadczenia kredytobiorcy na moment jego świadczenia. Zastosowane przez bank klauzule to zdecydowanie uniemożliwiają.

Sąd Okręgowy nie miał również wątpliwości, opierając się na wskazanych w uzasadnieniu wyroku dowodach oraz biorąc pod uwagę domniemanie wynikające z art. 385¹ § 4 k.c., że zastosowana przez pozwanego klauzula waloryzacyjna nie była przedmiotem indywidualnych uzgodnień stron, a zaczerpnięta została ze wzorca umownego stosowanego w stosunkach kontraktowanych powszechnie przez bank. Uznał, że sama treść załącznika poprzez sformułowanie „pożyczkobiorca przyjmuje do wiadomości” wskazuje, że mechanizm obliczenia zobowiązania powódki został jej przedstawiony bez dokonywania pogłębionych analiz, a więc nie był przedmiotem indywidualnych ustaleń.

Według Sądu Okręgowego, na ocenę abuzywności wskazanych zapisów bez wpływu pozostaje zmiana ustawy Prawo bankowe dokonana ustawą z dnia 29 lipca 2011 roku (Dz. U 2011, nr 165, poz. 984). Ustawodawca wprowadził narzędzie prawne pozwalające wyeliminować z obrotu postanowienia umowne zawierające niejasne reguły przeliczania należności kredytowych, zarówno na przyszłość, jak i w odniesieniu do wcześniej zawartych umów w części, która pozostała do spłacenia. Z ustaleń niniejszej sprawy wynikało jednak, że w trakcie trwania umowy pożyczki żadna ze stron nie proponowała wprowadzenia zmian w umowie umożliwionych wskazaną regulacją. Nadto tzw. ustawa antyspreadowa nie uchyla abuzywnego charakteru postanowień umowy pożyczki, bowiem nie nakłada na konsumentów obowiązku zawarcia aneksów do umów kredytowych, stąd pożyczkobiorcom nie można czynić zarzutu, że nie skorzystali z tego uprawnienia lecz regulowali raty zgodnie z treścią umowy. Ustawa ta sama w sobie nie rozwiązała problemu niejasnych postanowień umownych w zakresie ustalania kursu wymiany walut i uchyleniem tych skutków, które mogły się okazać niekorzystne dla kredytobiorców z racji zawarcia umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty obcej.

Uznając w rezultacie postanowienia dotyczące klauzul waloryzacyjnych zawarte w łączącej strony umowie pożyczki stanowią klauzule niedozwolone w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c., a więc podlegające jego mocy wyłączeniu z działania i nie są wiążące dla pożyczkobiorcy Sąd Okręgowy uznał, że określają one konieczny element stosunku prawnego, a więc ze względu na brak minimalnego konsensu umowa musi zostać w całości uznana za nieskuteczną. Wykładnia ta pozostaje w zgodzie z art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13/EWG, który stanowi wprawdzie, że klauzule abuzywne nie są wiążące dla konsumenta, a umowa w pozostałej części wiąże strony, jednakże z dodatkowym zastrzeżeniem: jeżeli jest to możliwe po wyłączeniu z niej nieuczciwych warunków. Ocena możliwości dalszego obowiązywania umowy w pozostałej części między stronami, kiedy jest to prawnie możliwe, należy do sądu krajowego w oparciu o przepisy prawa krajowego. Sąd Okręgowy nie dostrzegł możliwości utrzymania w mocy umowy pożyczki łączącej strony po wyeliminowaniu z jej treści abuzywnych postanowień dotyczących przeliczenia waluty po określonym w tabeli banku

kursie przy jednoczesnym braku określenia relacji tego kursu w stosunku do rynku walutowego. W jego ocenie po wyeliminowaniu z umowy klauzul waloryzacyjnych brak jest możliwości ustalenia głównych świadczeń stron - zwłaszcza świadczenia zwrotnego powódki na rzecz banku skoro w umowie wyraźnie zastrzeżono, że spłata pożyczki udzielonej w walucie obcej następować ma w walucie polskiej. Brak przelicznika walutowego skutkuje więc brakiem możliwości ustalenia wysokości zobowiązania powódki na rzecz pożyczkodawcy. Raty, które miała uiszczać powódka w zamian za udzielone jej przez bank do dyspozycji środki pieniężne miały być przeliczane z użyciem abuzywnych czyli podlegających eliminacji z umowy postanowień. Stąd też umowa łącząca strony winna być uznana za nieważną.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy przyjął, że wobec zaistnienia opisanych przesłanek skutkujących oceną postanowienia określającego wysokość świadczenia pożyczkobiorcy za niedozwolone w rozumieniu art. 385 (1) k.c. oraz wobec znaczenia tych postanowień jako wpływających w sposób istotny na treść obowiązku świadczenia należnego pożyczkodawcy tytułem zwrotu pożyczki, konieczne stało się, według opisanych wyżej wzorców i wobec jednoznacznego stanowiska powódki woli przesądzenie na podstawie art. 58 § 1 k.c., iż umowa pożyczki łącząca strony jest nieważna w całości. Koniecznym stało się też przyjęcie, że odpadła podstawa prawna roszczenia objętego spornym tytułem wykonawczym. Bezsprzecznie kwestionowany w niniejszej sprawie bankowy tytuł egzekucyjny miał obejmować niespłaconą zaległość z tytułu pożyczki, która wynikała z uznanej za nieważną umowy. Skoro podstawa prawna wierzytelności objętej tytułem wykonawczym nie istniała, to w świetle art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c. żądanie pozwu uznać należy za uzasadnione.

O kosztach Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu. Sąd ten obciążał stronę przegrywającą proces nieuiszczonymi kosztami sądowymi, które wyniosły 1.000 zł (opłata od pozwu, od której uiszczenia powódka została zwolniona, które nakazano pobrać na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Szczecinie na mocy art. 100 ust. 1, 113 ust. 1 i 83 ust. 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Pozwany wniósł apelację od tego wyroku zaskarżając go w całości. Wyrokowi zarzucił:

1. naruszenie przepisów prawa materialnego - art. 385 § 1 k.c. w zw. z art. 3 ust. 1 i art. 4 ust. 2 i art. 6 ust. 1 Dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich 2 polegające na jego błędnej wykładni i błędnym przyjęciu, że: (i) umowa pożyczki, w której kwota pożyczki wyrażona jest w CHF, stanowi waloryzację, a tak sformułowana Umowa zawiera jakiegokolwiek klauzule waloryzacyjne, (ii) klauzula dot. stosowania Tabeli Kursów Walut do wypłaty i spłaty pożyczki (z Załącznika nr 7 do Umowy Pożyczki) powoduje abuzywność wyrażenia kwoty pożyczki w CHF - mimo, iż kwota i waluta pożyczki stanowią główne świadczenie stron i są sformułowane jednoznacznie; (iii) zapisy umowne dot. waloryzacji zobowiązania powoda nie są sformułowane jednoznacznie, (iv) Bank miał swobodę w ustalaniu kursów kupna i sprzedaży stosowanych w Tabeli Kursów Walut (v) postanowienia dotyczące Tabeli Kursów Walut rażąco naruszają interes powoda - albowiem nie spełniają przymiotu przyjęcia ich w drodze indywidualnych negocjacji - mimo, że pozwany informował o możliwości takiej negocjacji i mimo braku dokonania odrębnej oceny tej przesłanki względem tego konkretnego konsumenta - a w konsekwencji niewłaściwe zastosowanie art. 385 § 1 k.c. poprzez błędne przyjęcie, że postanowienia Umowy Pożyczki kształtują prawa i obowiązki powoda w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, naruszając jego interesy i to w sposób rażący - mimo że postanowienia te oceniane na dzień zawarcia Umowy przesłanek tych nie spełniają;

2. naruszenie przepisów prawa materialnego - art. 65 § 1 i § 2 k.c. i art. 385 § 2 k.c. w zw. art. 720 § 1 k.c. oraz art. 69 ust. 3 Prawa bankowego³ poprzez ich niezastosowanie oraz art. 69 ust. 2 pkt. 4a Prawa bankowego - oba w zw. z art. 75 b ust. 4 Prawa bankowego, a także art. 58 § 1 i § 3 k.c. poprzez ich błędne zastosowanie - w zw. z art. 4 ust. 2 i art. 6 ust. 1 Dyrektywy 93/13/EWG, a polegające na zaniechaniu dokonania wykładni oświadczeń woli stron i błędnym przyjęciu przez Sąd, że: (i) postanowienia dotyczące określenia Tabeli Kursów Walut stanowią element przedmiotowo istotny umowy pożyczki, bez którego nie jest możliwe określenie świadczenia głównego; (ii) bez postanowień dotyczących sposobu ustalania Tabeli Kursów Walut nie istnieje możliwość wykonania Umowy Pożyczki - a w konsekwencji błędne przyjęcie, że Umowa Pożyczki jest nieważna, mimo, że bez kwestionowanych postanowień jest możliwe ustalenie świadczenia głównego stron, a umowa jest wykonalna;

3. naruszenie przepisów prawa materialnego - art. 358 § 2 k.c. w zw. z art. 3 k.c. i art. 3851 § 2 k.c. w zw. z art. 6 ust. 1 Dyrektywy 93/13/EWG poprzez ich niezastosowanie oraz art. 385⁽²⁾ k.c. poprzez jego zastosowanie i (i) dokonania oceny skutków braku związania abuzywnym postanowieniem na dzień zawarcia umowy, zamiast na dzień orzekania (tj. na moment zaistnienia sporu), (ii) niezuzupełnienie luki powstałej wskutek uznania postanowień Umowy Pożyczki za abuzywne za pomocą przepisów dyspozytywnych, mimo że kurs wymiany walut PLN/CHF może zostać ustalony również w oparciu o przepis dyspozytywny obowiązujący w dniu orzekania - art. 358 § 2 k.c, a który to przepis może znaleźć również zastosowanie z uwagi na fakt, że umowa pożyczki jest zobowiązaniem o charakterze trwałym;

4. naruszenie przepisów prawa materialnego - art. 58 § 1 i § 3 k.c. w zw. z art. 3851 § 1 i § 2 k.c. i art. 6 ust. 1 Dyrektywy 93/13/EWG poprzez ich błędne zastosowanie i zaniechanie dokonania oceny: (i) czy przyjęcie nieważności Umowy Pożyczki z uwagi na abuzywność niektórych jej postanowień jest zgodne z zasadą proporcjonalności oraz odpowiada sankcji bezskuteczności (niezwiązania postanowieniem) z art. 3851 § 2 k.c, (ii) jakie skutki pociąga za sobą uznanie umowy za nieważną wobec konsumenta i Banku, i to na dzień orzekania, oraz czy i w jakim zakresie skutki te są dla konsumenta dotkliwe i czy jest on ich faktycznie świadomy - a w konsekwencji błędne przyjęcie, iż: (i) abuzywność postanowień dotyczących Tabeli Kursów Walut winna powodować nieważność całej Umowy Pożyczki, (ii) do uznania Umowy za nieważną wystarczające jest wyrażenie przez konsumenta takiej woli, a (iii) jej wyrażenie wyłącza możliwość uzupełnienia umowy przepisem dyspozytywnym;

5. naruszenie przepisów prawa materialnego - art. 3851 § 1 i § 2 k.c, art. 3531 k.c. oraz art. 4 ustawy o zmianie ustawy - Prawo bankowe (dalej: Ustawa antyspreadowa) w zw. z art. 3852 k.c. oraz art. 316 k.p.c. poprzez ich niezastosowanie i nieuwzględnienie stanu wprowadzonego Ustawą antyspreadową przy ocenie celowości stosowania przez Sąd sankcji (i to nieważności) dla zachęcenia banków do umieszczania w umowach postanowień dotyczących kursów walut w sytuacji, gdy obowiązek taki wynika już z ww. ustawy, wypełniając cele Dyrektywy 93/13 - a w konsekwencji zaniechanie dokonania oceny skutków braku związania abuzywnym postanowieniem na dzień orzekania i błędne przyjęcie, że nie została uchylona ewentualna abuzywność postanowień kwestionowanych przez powoda;

6. nierozpoznanie istoty sprawy, poprzez zaniechanie dokonania ustaleń i oceny w zakresie: (i) istnienia wierzytelności Banku stwierdzonej Bankowym Tytułem Egzekucyjnym (dalej również jako: BTE) względem powoda i jej wysokości (skutek błędnego uznania umowy za nieważną); (ii) skutków uznania danego postanowienia za abuzywne lub nieważne w kontekście wysokości wierzytelności Banku; (iii) możliwości uzupełnienia stosunku prawnego w oparciu o normy dyspozytywne i wpływu tegoż na wysokość wierzytelności Banku (np. przeliczenie pożyczki po kursie średnim NBP) - a także naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c, polegające na ich niewłaściwym zastosowaniu i pozbawieniu wykonalności BTE, mimo, iż powód nie wykazał, iżby wierzytelności Banku nie istniała tudzież była w innej wysokości;

7. naruszenie przepisów postępowania, mające istotny wpływ na wynik sprawy - art. 233 § 1 k.p.c, poprzez brak wszechstronnego rozważenia całości zgromadzonego materiału dowodowego, tj.: (a) zmarginalizowanie zeznań świadka M. J., K. K., I. D. i M. C., (b) ustalenie, iż zeznania świadka M. J. potwierdzają, iż Załącznik nr 7 stanowił standardowy wzór załącznika, co potwierdzać ma brak możliwości negocjacji Umowy Kredytu podczas, gdy świadek zeznała, iż w bankach stosuje się m.in. negocjacje kursów, ale nie pamięta, czy w tym konkretnie przypadku tak było oraz, że negocjacje umów kredytowych miały miejsce, (c) ustaleniu, iż zeznania powoda korespondowały z zeznaniami świadków podczas, gdy powód w toku przesłuchania zeznał m.in. że: (i) nie wyklucza, że został poinformowany o ryzykach, (ii) nie przeczytał, a nawet nie przejrzał Umowy Kredytu przed jej podpisaniem, (iii) interesowała go jedynie wypłata kredytu oraz data, kiedy te środki zostaną mu wypłacone, (d) bezpodstawnym zmarginalizowaniu przez Sąd I instancji dokumentów przedłożonych przez pozwanego, w tym w szczególności: (i) wniosków o wypłatę wraz z wtórnikiem; (ii) historii rachunku kredytowego; (iii) zestawienia wypłat i spłat kredytu powoda; (iv) zestawienia kursów CHF stosowanych z pozwanym Banku; (v) zestawienia średnich kursów sprzedaży CHF NBP oraz kursów stosowanych w innych bankach; (vi) wydruków przykładowych stawek WIBOR 6M i LIBOR 6M (CHF); (e) wyciągnięciu przez Sąd błędnych, nielogicznych i sprzecznych z zebraniem w sprawie materiałem dowodowym konkluzji - a w konsekwencji błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia, iż: (i) powód nie

miał możliwości negocjacji wysokości spreadu, załącznik nr 7 do Umowy Kredytu nie podlegał negocjacom i powód nie miał wpływu na jego treść, mechanizm przeliczania zobowiązania powoda został przedstawiony powodowi bez dogłębnych analiz (str. 16 i 17 uzasadnienia Wyroku), (ii) Bank w sposób dowolny ustalał kurs, a uprawnienie Banku do ustalania Tabeli kursów nie doznawało żadnych ograniczeń formalnych (str. 15 i 16 uzasadnienia Wyroku; (iii) zasady ustalania kursu ukształtowały sytuację powoda na jego niekorzyść (str. 16 uzasadnienia Wyroku) (iv) kredyt powoda stanowił jedynie kredyt waloryzowany;

8. naruszenie przepisów postępowania mające wpływ na wynik sprawy - art. 2352 § 1 pkt 2 k.p.c. (w zw. z art. 227 k.p.c, art. 278 k.p.c. i art. 248 k.p.c.) polegające na oddaleniu postanowieniami wydanymi na rozprawie w dniu 19 czerwca 2020 r. wniosków dowodowych pozwanego, które nie zostały dotychczas zrealizowane - tj. wniosku o : (i) przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego na wszystkie okoliczności powołane przez Bank w piśmie procesowym z dnia 10 grudnia 2019 r. (najważniejsze pominięte przez Sąd I instancji tezy wskazane są w przypisie uzasadnienia niniejszej apelacji), (ii) wniosku o zwrócenie się do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Gryfinie - G. J. o akta postępowania egzekucyjnego z wniosku Banku przeciwko powodowi, prowadzonego za sygnaturą KM 477/14, celem przeprowadzenia dowodów ze wszystkich zgromadzonych w ww. aktach dokumentów; - a w konsekwencji błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia, polegający na błędnym przyjęciu, iż: (i) Bank ustalał kursy w Tabeli kursów kupna/sprzedaży w sposób jednostronny, dowolny i nieograniczony; (ii) kwestionowane postanowienia Umowy Kredytu rażąco naruszają interesy powoda oraz dobre obyczaje i postawiły go w niekorzystnej sytuacji; (iii) strony zawarły umowę pożyczki złotową waloryzowaną walutą CHF - a które to ww. naruszenia miały istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, w tym w szczególności dla dokonania prawidłowej oceny, czy kwestionowane przez powoda klauzule mogą zostać uznane za niedozwolone postanowienia umowne w indywidualnym układzie faktycznym; (przy czym pozwany wniósł o rozpoznanie w trybie art. 380 k.p.c. ww. postanowień jako nie podlegających zaskarżeniu w drodze zażalenia a mających wpływ na rozstrzygnięcie zapadłe w niniejszej sprawie);

Wskazując na powyższe zarzuty pozwany wniósł o:

1. uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie I Wydział Cywilny z dnia 19 czerwca 2020 r. w całości oraz przekazanie Sądowi I instancji sprawy do ponownego rozpoznania w całości, wraz z pozostawieniem temu Sądowi orzeczenia, co do kosztów procesu za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa procesowego - o zasądzenie których według norm przepisanych w postępowaniu apelacyjnym od powoda na rzecz pozwanego niniejszym wnoszę;

ewentualnie o:

2. zmianę zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie I Wydział Cywilny z dnia 19 czerwca 2020 r. w całości poprzez oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów postępowania za I instancję - według norm przepisanych wraz z opłatą skarbową od złożonego dokumentu pełnomocnictwa;

3. zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych wraz z opłatą skarbową od złożonego dokumentu pełnomocnictwa;

W uzasadnieniu apelacji pozwany rozwinął argumentację odnoszoną do wskazany zarzutów,

W odpowiedzi na apelację powódka wniosła o jej oddalenie i zasądzenie od pozwanego zwrotu kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje

W niniejszej sprawie podstawowe znaczenie ma ocena tytułu egzekucyjnego, którym posługuje się pozwany prowadząc egzekucję po uzyskaniu do tego tytułu klauzuli wykonalności, w aspekcie jego wykonalności. Trzeba pamiętać, że sąd klauzulowy nie ma kompetencji merytorycznego badania tytułu egzekucyjnego, którego dotyczy wnioski o nadanie mu klauzuli, ograniczając się jedynie w postępowaniu o nadanie klauzuli do badania formalnego (zob. wyrok Sądu

Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 2 czerwca 2016 roku, I ACa510/16; uchwała Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 1985 roku, III CZP 14/85, OSNC 1985, nr 12, poz. 192).

W ramach odniesienia się do wskazanej kwestii należy zająć się w pierwszej kolejności zarzutem nierozpoznania istoty sprawy, bowiem uwzględnienie tego zarzutu prowadzić by mogło do uchylenia zaskarżonego wyroku. Skarżący zdaje się tym zarzutem przyjmować, że istotą sprawy w niniejszym postępowaniu jest ustalenie, czy pozwany bank posiada wierzytelność, której egzekucję prowadzi na podstawie tytułu, którego pozbawienia wykonalności domagała się powódka, oraz w jakiej wysokości, natomiast treść zarzutu wskazuje, że drugorzędne znaczenie ma ocena, jaki jest tytuł tej wierzytelności.

Zarzut ten jest oczywiście bezzasadny. Powództwo zostało oparte na podstawie art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c., a więc zmierzało do kontroli procesu wydawania tytułu egzekucyjnego nie pochodzącego od sądu, nie w zakresie jego formalnego kształtu (to należy do sądu klauzulowego), lecz istnienia podstaw jego wydania. Skoro Sąd Okręgowy uznał umowę, w oparciu o którą pozwany bank wydał bankowy tytuł egzekucyjny, a więc ten, na podstawie którego po uzyskaniu klauzuli wykonalności pozwany bank wszczął egzekucję, za nieważną, to oczywistym było przyjęcie, że wydanie przez pozwanego bankowego tytułu egzekucyjnego nie miało podstawy. Powyższe oczywiście nie przesądza, czy pozwany bank ma roszczenie pieniężne do powódki w związku z wykonaniem umowy uznanej przez Sąd Okręgowy za nieważną, natomiast badanie jego istnienia, czy wysokości, nie było i nadal nie jest przedmiotem niniejszego postępowania.

W tym kontekście należy też uznać za nieuzasadnione zarzuty naruszenia art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c. w zw. z art. art. 227, 278 i 248 k.p.c. poprzez pominięcie wniosków dowodowych zmierzających do ustalenia prawidłowości wyliczenia wysokości zaległości powódki oraz poszczególnych rat pożyczki, w tym zadłużenia powódki w CHF, przy założeniach, które najogólniej rzecz ujmując uwzględniłyby założony przez pozwanego kurs przeliczenia tej waluty na walutę polską, a nadto uwzględniałyby wyliczenie wynagrodzenia banku za udostępnienie i korzystanie przez powódkę z kapitału wskazanego w umowie pożyczki. Po pierwsze, nieważność umowy zawartej przez strony Sąd Okręgowy wiązał z abuzywnymi postanowieniami umownymi, pozwalającymi bankowi dowolnie ustalać kursy walut na potrzeby ustalania wysokości rat spłaty pożyczki, a nie sposobem jego realizacji – Sąd Apelacyjny akceptuje ocenę odnoszoną do treści postanowień umowy, będących jej essentialia negotii, a nie do sposobu jej realizacji, nota bene całkowicie zależnego od woli banku. Po drugie, w niniejszej sprawie pozwany bank nie dochodzi żadnych roszczeń, w tym nie dochodzi wynagrodzenia za korzystanie przez powódkę z udostępnionego jej kapitału. Choćby przyjąć, że takie wynagrodzenie pozwanemu bankowi przysługuje, to przecież nie konwaliduje to bankowego tytułu egzekucyjnego, na podstawie którego, po uzyskaniu klauzuli wykonalności, bank wszczął egzekucję wobec powódki.

Jak widać, wynik badania ważności umowy, na podstawie której pozwany bank wydał bankowy tytuł egzekucyjny, którego, wraz z klauzulą wykonalności, pozbawienia wykonalności domagała się powódka w niniejszej sprawie, miał znaczenie prejudycjalne dla rozstrzygnięcia wniesionego powództwa opozycyjnego. W ramach oceny tego powództwa, jako kierowanego przeciwko szczególnemu tytułowi (jakim był zaopatrzony w klauzulę wykonalności bankowy tytuł egzekucyjny – dalej także: „BTE”), sąd prejudycjalnie bada też kwestie zarzutów materialnoprawnych dotyczących stosunku prawnego na podstawie którego wystawiony był BTE. Prejudycjalne przesądzenie kwestii materialnoprawnej niezbędnej dla orzeczenia o przedmiocie żądania pozwu wiąże zaś strony i jest brane pod uwagę jako przesłanka orzeczenia w ewentualnych dalszych sporach między nimi, przy czym w niniejszej sprawie jedynie sporu wszczętego powództwem na podstawie art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c., a nie ewentualnych rozliczeń pomiędzy stronami, będących konsekwencją przesądzenia wskazanej kwestii materialnoprawnej – istnienia umowy, na podstawie której wydany został BTE.

Powołany przepis statuuje podstawy powództwa przeciwegzekucyjnego, których możliwość skutecznego podniesienia zależy od rodzaju tytułu egzekucyjnego, któremu nadano klauzulę wykonalności. Odmiennie niż w przypadku tytułu korzystającego z powagi rzeczy osądzonej (tj. orzeczenia sądu), w sytuacjach gdy tytuł egzekucyjny nie korzysta z takiej powagi (np. akt notarialny, bankowy tytuł egzekucyjny), zarzuty powództwa opozycyjnego mogą być oparte na

podstawach ujętych w pkt 1 lub 2 i dotyczyć zdarzeń sprzed powstania tytułu egzekucyjnego (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 listopada 2003 roku, III CZP 78/03).

Odnosząc się w tym kontekście do zarzutów skarżącego, w których kwestionuje on ocenę Sądu Okręgowego w sprawie nieważności umowy, na której podstawie pozwany bank wydał BTE, w oparciu o który, po uzyskaniu klauzuli wykonalności, wszczął egzekucję, Sąd Apelacyjny akceptuje argumentację przedstawioną przez Sąd I instancji i przyjmuje ją za własną, bez potrzeby jej ponownego przytaczania. Treść zarzutów wskazuje, że – po pierwsze, skarżący celowo bagatelizuje, a nawet pomija, status powódki, jako konsumenta, na co wskazuje treść zarzutów nr 1 i 2 apelacji, po drugie, skarżący w istocie uważa, że postanowienia umowne określające zasady spłat udzielonej pożyczki, w tym kryteria ustalenia wysokości tych spłat, nie stanowią postanowień przedmiotowo istotnych, choć przecież są to postanowienia określające świadczenie wzajemne pożyczkobiorcy. Po trzecie, że abuzywność postanowienia przedmiotowo istotnego nie powoduje według skarżącego stanu, w którym umowy nie da się utrzymać, a przez to przyjęcie jej nieważności, zakwalifikować ją jako inną umowę (o czym w niniejszej sprawie mowy być nie może i możliwości takiej nie poszukuje też skarżący), albo pozostawić konsumentowi, jako stronie z założenia słabszej, po poinformowaniu go o konsekwencjach prawnych unieważnienia w całości umowy kredytu lub pożyczki w związku z jej przedmiotowo istotnymi postanowieniami mającymi charakter abuzywny, dokonania wyboru pomiędzy unieważnieniem umowy, a utrzymaniem w mocy pozostałej, poza postanowieniami abuzywnymi, jej treści, gdy przyjęcie nieważności godził będzie w interesy konsumenta (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 listopada 2019 roku, II CSK 483/18).

Stanowiska strony pozwanej nie sposób podzielić. Treść i argumentacja zarzutów nr 1 i 2 apelacji zmierza do postawienia w niniejszej sprawie pozwanego banku jako strony, którą należy wręcz chronić przed konsumentem, podczas gdy bank ten jest przedsiębiorcą, a więc skoro doprowadza do umowy, w której zawarte są niedozwolone postanowienia, to nie może podlegać ochronie kosztem konsumenta.

W zarzucie nr 1 skarżący przypisał nadmierną wagę używanemu faktycznie przez Sąd Okręgowy określeniu „waloryzacja”, jednocześnie bezpodstawnie przypisując temu sądowi przyjęcie, że „umowa pożyczki, w której kwota pożyczki wyrażona jest w CHF, stanowi waloryzację”. Sądowi Okręgowemu niewątpliwie chodziło, co jasno wynika z uzasadnienia zaskarżonego wyroku, o postanowienia, których treść pozwalała na dowolne ustalenie przez pozwanego banku kursu waluty, w której wyrażona została kwota pożyczki (nota bene pożyczka w żadnej części nie została w tej walucie wypłacona) i raty spłaty tej pożyczki. Treść zarzutu stanowi jaskrawy przykład pomijania statusu powódki, jako konsumenta. Twierdzenie, że o braku swobody banku w ustalaniu kursu tej waluty świadczy fakt, że pozwany rzekomo informował powódkę o możliwości negocjacji w sprawie przyjęcia postanowień określających zasady ustalania tego kursu, jest oczywiście bez znaczenia, bowiem choćby tak było, to nie o danie możliwości tu chodzi (choć nie przekracza doświadczenia życiowego ocena, że w praktyce taka możliwość jest iluzoryczna), lecz o udzielenie rzetelnej informacji o podstawach i skutkach, a w szczególności zagrożeniach takiego uregulowania umowy, a więc de facto wskazania konsumentowi, że tej treści umowa jest dla niego niekorzystna i nie powinien on do niej przystąpić.

Podobny charakter ma zarzut nr 2 apelacji, którego treść zdaje się wskazywać, że jedynym postanowieniem przedmiotowo istotnym umowy, na podstawie której został wydany bankowy tytuł egzekucyjny, który po nadaniu mu klauzuli wykonalności stanowił podstawę wszczęcia egzekucji przeciwko powódce, a którego dotyczy pozew w niniejszej sprawie o pozbawienie tego tytułu wykonalności, jest postanowienie określające kwotę pożyczki.

Zarzut ten, podobnie jak zarzuty nr 3 i nr 4, oparte zostały na założeniu, że nawet przyjmując abuzywność postanowień dotyczących wysokości spłat rat określonych w harmonogramie wydanym powódce przez pozwanego banku, umowę zawartą przez strony da się utrzymać, a nawet wypełnić powstałą lukę za pomocą przepisów dyspozytywnych. Sąd Apelacyjny w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę nie podziela tego stanowiska. Rzecz w tym, że w zakresie podstawowego świadczenia pożyczkobiorcy, a więc spłaty pożyczki, pomimo wskazania w umowie elementów charakteryzujących świadczenie stron, pozwany bank uzyskał możliwość samodzielnej modyfikacji wysokości kwoty wypłaconej jako kapitał kredytu, a następnie określanej w złotych wysokości spłacanych rat tak w zakresie kapitału,

jak odsetek. Okoliczność, w jakim zakresie pozwany korzystał z tej możliwości, nie ma znaczenia dla konstrukcji samej umowy, a tym samym oceny jej ważności.

Ponadto treść zarzutu nr 4 apelacji zdaje się ponownie pomijać fakt, że powódka, jako druga strona umowy, o którą w sprawie chodzi, jest konsumentem. Wskazuje na to postulat badania, jakie skutki pociąga za sobą uznanie umowy za nieważną w stosunku do pozwanego banku, a przecież ochrona konsumenta, wymagana w postępowaniu sądowym z jego udziałem, w tym wobec niedozwolonych, czy nieuczciwych, praktyk w umowach z konsumentami, zgodnie z powoływaną także w apelacji Dyrektywą Rady 93/13/EWG z 5 kwietnia 1993 roku, a także ustawą z dnia 23 sierpnia 2007 roku o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym, nie ma polegać na przeciwstawieniu ochronie konsumenta ochrony przedsiębiorcy. Zgodnie z art. 4 ust. 1 tej ustawy praktyka rynkowa stosowana przez przedsiębiorców wobec konsumentów jest nieuczciwa między innymi wówczas, gdy w istotny sposób zniekształca lub może zniekształcić zachowanie rynkowe przeciętnego konsumenta przed zawarciem umowy. Zgodnie z art. 5 ust. 1 powołanej ustawy praktykę rynkową uznaje się za działanie wprowadzające w błąd, jeżeli działanie to w jakikolwiek sposób powoduje lub może powodować podjęcie przez przeciętnego konsumenta decyzji dotyczącej umowy, której inaczej by nie podjął.

Podniesiono wprawdzie w tym zarzucie konieczność badania skutków przyjęcia nieważności umowy również wobec konsumenta, w stosunku do którego skutki takiego przyjęcia mogłyby być dotkliwe, jednakże pominięto, że w niniejszej sprawie nie chodzi o waznienie interesu konsumenta w ogóle, a więc w kontekście ewentualnych przyszłych postępowań na tle umowy pożyczki z dnia 13 maja 2005 roku, lecz o rozstrzygnięcie, czy tytuł wykonawczy, którym posługuje się pozwany bank dążąc do wyegzekwowania, może stanowić dalej podstawę wykonalności, a więc dalszej egzekucji wobec niego, której dotkliwość z samego założenia jest oczywista, czy też ma być jej pozbawiony, co przecież nie zamyka pozwanemu bankowi innej drogi dochodzenia należności wynikającej z tej umowy, a ściślej – spełnienia przez pozwany bank świadczenia, które w umowie od niego było wymagane, o ile takie roszczenie pozwanego banku istnieje.

W sprawie zarzutu nr 5 apelacji Sąd odwoławczy poprzestaje na argumentacji Sądu I instancji w sprawie znaczenia wejścia w życie tzw. przepisów antyspreadowych dla oceny ważności umowy pożyczki z dnia 13 maja 2005 roku. W obszernej apelacji skarżący w ogóle nie odniósł się do tej argumentacji, zawartej na stronie 17 uzasadnienia zaskarżonego wyroku.

Wracając jeszcze do zarzutów naruszenia przepisów postępowania, tym razem w sprawie powołania art. 233 § 1 k.p.c., należy zauważyć, że skarżący co prawda wskazał, że jego zdaniem naruszenie tego przepisu, opisane w treści zarzutu, miało wpływ na wynik sprawy, jednakże nie sposób przyjąć, że opis zarzutu daje podstawę do przyjęcia, że tak jest – nawet w ocenie skarżącego – w istocie. Skarżący wskazuje na odmienną kwalifikację załącznika nr 7 do umowy stron z dnia 13 maja 2005 roku, a więc czy był on standardowy, według wzoru, czy indywidualny, choć jednocześnie skarżący w opisie tego zarzutu przyznał, że świadek, na którego zeznania się powołał, nie pamiętała, czy w konkretnym przypadku miały miejsce negocjacje w sprawie treści tej umowy. Nadto treść tego zarzutu zmierza do przekonania Sądu odwoławczego, że powódka mogła negocjować z pozwanym bankiem w sprawie zasad ustalania kursu waluty CHF w zakresie spłaty pożyczki, a przecież w niniejszej sprawie ewentualne przyjęcie takiej możliwości w ogóle nie miałyby znaczenia. Kolejny raz treść zarzutu wskazuje na przeświadczenie pozwanego banku, że konsument w sprawie oceny ważności umowy, w tym zachowania obowiązku informacyjnego przez przedsiębiorcę, wystrzegania się przez niego praktyk nieuczciwych, ma być traktowany równorzędnie w stosunku do przedsiębiorcy, a nie jako strona słabsza, a więc że to konsument, mimo jego obowiązującej charakterystyki przeciętnego odbiorcy, nie będącego profesjonalistą w zakresie udostępniania kredytów, czy pożyczek, ma zabiegać o informacje, które mogłyby być dla niego istotne i wymagać negocjowania postanowień niejasnych, wprowadzających w błąd, dających podstawę do swobodnego kształtowania obowiązków konsumenta przez drugą stronę umowy – przedsiębiorcę. Jest wręcz przeciwnie i przepisy powołane wyżej, w tym podnoszone także przez apelującego, dobitnie o tym świadczą.

Mając na uwadze powyższe, należało uznać, że zaskarżony wyrok odpowiada prawu, a przez to oddalić apelację jako bezzasadną, na podstawie art. 385 k.p.c. Orzeczenie o kosztach, mające podstawę w art. 108 § 1 k.p.c., uwzględnia

zasadę odpowiedzialności za wynik sprawy, wynikającą z art. 98 § 1 k.p.c. Do ustalenia wysokości kosztów, które zwrócić ma przegrywający, zastosowano § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

Dorota Gamrat-Kubeczak Leon Miroszewski Krzysztof Górski